

ÖZETLER

Post-Marksizmin Kuramsal ve Siyasal Açmazları / Gülseren Adaklı

Adaklı bu yazıda post-Marksist perspektifin felsefi ve kuramsal temellerini eleştirel bir değerlendirmeye tabi tutuyor. Adaklı bu bağlamda yapısalcılığı ve post-yapısalcılığı/söylem kuramlarını ele alıyor ve bu yaklaşımların zaafalarını Marksist kurama taşıyan post-Marksizmin hem kuramsal olarak çelişki, zorlama ve tahriflerle malul olduğunu hem de işçi sınıfına duyduğu derin güvensizlik ve muğlak siyasal projesiyle devrimci siyasetin ufkunu daralttığını ileri sürüyor.

Post-Marksist Siyasetin Sefaleti: Radikal Demokrasi / Sevilay Kaygalak

Bu yazı, post-Marksizmin siyasal projesi olan Radikal Demokrasi'ye odaklanıyor. Kaygalak, yazıda temel olarak iki noktanın altını çiziyor: İlk olarak, Radikal Demokrasi projesinin kurucuları olan Laclau ve Mouffe'un Marksizm diye sundukları ve eleştirdikleri şey aslında Marksizm'in çarpıtılmış ve dogmatik bir karikatürüdür. İkinci olarak, Radikal Demokrasi bir sosyalist demokrasi inşa etme projesi olamaz, gerek kuramsal öncülleri gerekse Marksist siyaset anlayışına yönelttiği eleştiriler Radikal Demokrasi'nin liberal niteliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Yaşama Sanatına Brecht'in Katkısı: Diyalektik, Hegemonya ve Yabancılaştırma Kuramı/Emre Arslan

Bu makale Marksist sanat insanı Bertolt Brecht'in eserlerini tarihsel materyalist bir açıdan değerlendirmektedir. Arslan'a göre Brecht'in yabancılaştırma etkisinin post-modern bir tarzda yorumlanması ancak bu etkinin içeriğinden soyutlanıp bir kurallar yığını olarak algılanmasıyla olur. Arslan buna karşı, yabancılaştırma etkisinin diyalektik ve hegemonya kavramlarıyla birlikte düşünüldüğünde daha doğru ve Brecht'in genel siyasal ve sanatsal tavrıyla daha uyumlu bir biçimde anlaşılabilirliğini ileri sürüyor.

Marksizm: İnsan Özgürleşmesi'nin Felsefesi / Ecehan Balta

Bu makale, Marksizm'in gerek onu reddedenler gerekse benimseyenler tarafından sıklıkla ihmal edilen bir yönüne vurgu yapıyor. Balta'ya göre Marx'ın tüm çalışmalarının temelinde yatan düşünce insan özgürleşmesidir ve sömürünün ortadan kalkması adil bir bölüşümün sağlanmasıyla değil ancak emeğin yabancılaşmasının ortadan kaldırılmasıyla mümkün olabilecektir. Balta'nın yazısı, negatif ve bireysel bir özgürlük kavramsallaştırmasına dayanan burjuva özgürlük anlayışına karşı Marksizm'in pozitif ve kolektif özgürlük anlayışının üstünlüklerini vurguladığı için de ayrıca önem taşımaktadır.

İlişki ve Süreç Olarak Sınıf / Ellen Meiksins Wood

Wood, E.P. Thompson'ın anıtsal eseri İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu'nda benimsediği kuramsal çerçeveyi eleştirilere karşı savunduğu ve hatırı sayılır biçimde geliştirdiği yazısında, sınıfı gelir ve servet bölüşümüne dayanan sabit bir kategori olarak gören 'sosyolojik' ve yapısalcı sınıf kavrayışlarına karşı, sınıfın ancak süreç içerisinde görülüp değerlendirilebilecek bir ilişki olduğunu ileri sürüyor. Wood'un yazısı, hayli

yoğun bir kuramsal tartışmayı bu tür bir sınıf kavrayışının sosyalist siyaset açısından sonuçlarını tartışarak sonlandırdığı için ayrıca değerli.

Toplumsal ve Tarihsel Çerçevesel Olarak Sınıflar / Mustafa Bayram Mısır

Mısır'ın makalesi sınıf kavramına Marksist ve Marksist olmayan çeşitli yaklaşımları eleştirel biçimde değerlendiriyor ve sınıfın salt ekonomik olana indirgenemeyeceğinin altını çiziyor. Mısır'a göre Marksizm'de ekonomik sınıf ile siyasal sınıf-tarihsel özne arasındaki ayrılıktan hareketle yapılacak bir sınıf tanımına yer yoktur.

Eleştirel Gerçekçiliğin Marksizme Faydalı Olabileceği Beş Nokta / Jonathan Joseph

Bu makale Roy Bhaskar'ın kurucusu olduğu eleştirel gerçekçiliğin Marksizm'in çeşitli sorunlarını çözüme önemli ölçüde faydalı olabileceğini ileri sürüyor. Joseph'a göre bir bilim olarak Marksizm dünyaya dair bilgi üretirken genel olarak felsefe, özel olarak da eleştirel gerçekçilik Marksizm'in alanına müdahale etmemeli, onunla arasındaki mesafeyi korumalı ve dünyayı açıklama işini daha iyi yapabilmesi için Marksizm'e bir zemin hazırlama görevini üstlenmelidir. Joseph, 'Klasik Marksizm' ile 'Batı Marksizmi' arasında yapılagelen ayrımı eleştirip eleştirel gerçekçiliğin bu ayrımın ortadan kaldırılmasına yardım edebileceğini de söylüyor.

'Birey ve Toplum' İkililiğine Karşı Tarihsel Materyalizm'in Nesnesi Olarak 'Toplumsal İlişkiler' / Nazım Güveloğlu

Güveloğlu'nun makalesi sosyal bilimlerdeki 'yılların eskitemediği' tartışmalardan biri olan birey-toplum ilişkisi sorununu ele alıyor ve toplumsal ilişkileri analiz nesnesi edinen tarihsel materyalizmin bu sorunun üstesinden gelebileceğini vurguluyor. Güveloğlu'na göre gerek soyut bir birey anlayışına dayanan yöntemsel bireycilik gerekse Roy Bhaskar'ın ilişkisel olma iddiasındaki modeli yapı-fail ikiliğini aşmayı başaramaz.

Tarihsel Materyalizmi Yeniden Düşünmek: 'Açık Marksizm', İlişkisel Yaklaşım ve Praksis / Sinan Kadir Çelik

Çelik bu yazısında, İngilizce literatürde dahi çok yaygın olmayan, Türkiye'de ise neredeyse hiç bilinmeyen kapsamlı bir 'tarihsel materyalizmi yeniden kurma' girişimini, 'Açık Marksizm'i ele alıyor. Çelik'e göre kavramsal kategorilerin açıklığına, sınıf mücadelesinin tarihsel ve kavramsal önceliğine ve metodolojik olarak da biçim analizi yöntemine vurgu yapan Açık Marksizm'in tarihsel materyalizm için önemli tespit ve uyarıları olsa da, kayda değer sorun ve sınırlılıkları da vardır. Çelik, Açık Marksizm'den başlattığı tartışmayı tarihsel materyalizmin genel meselelerine taşıyor ve makalesini 'praksis' kavramının 'mana ve ehemmiyetinin' altını çizerek noktılıyor.

Tarihsel Materyalizmde İdeoloji ve Üstyapı'ya Önsöz / Frank Füredi

Bu makale, Franz Jakubowski'nin Ideology and Superstructure in Historical Materialism adlı kitabının 1990 baskısına önsöz olarak yazılmıştır. Füredi bu yazıda, tarihsel materyalist düşünce içerisinde ilginç bir figür olan Jakubowski'yi tanıtmanın yanısıra, tarihsel materyalizmin genel kuramsal ve siyasal meselelerine de değiniyor.

Bob Jessop'la Görüşme / Sinan Kadir Çelik ve Ebru Deniz Ozan

Marksist devlet kuramının ve düzenleme okulunun önemli ismi Bob Jessop'la yapılan bu görüşmeyi ilgi çekici ve faydalı bulacağınızı umuyoruz.

KİTAP ELEŞTİRİSİ

Ali Ekber Dođan, son dönemlerin 'gözde' yazarı, 'nc Yol' kuramcısı Anthony Giddens'in kısa süre önce Türkçe'de yayınlanan kitabı Tarihsel Materyalizmin ađda Eleştirisi'ni değerlendiriyor.

E. Attila Aytekin ise Osmanlı İmparatorluğu'nun yediyznc yılı tartışmalarında sessiz kalan sol çevrelerden çıkan nadir seslerden birini, Fikret Bakaya'nın Yediyz. Osmanlı Beyliđi'nden 28 ubatada Bir Devlet Geleneđinin Anatomisi isimli kitabını ele alıyor.

KONFERANS DEğerLENDİRMEİ

Bu sayımızda E. Attila Aytekin Uluslararası Eleştirel Gerçekçilik Birliđi'nin 2000 yılı konferansını değerlendiriyor.